

Криворучко Ю.І.,

канд. арх., професор

кафедри дизайну та основ архітектури

Національного університету

«Львівська політехніка»

Подхалянські Б.К.,

д. арх., інж., арх.,

професор інституту проектування міст і регіонів,

лабораторія віднови міст,

Краківська політехніка (Польща, Краків)

У ПОШУКАХ ДУХУ СХОДУ В ЗАХІДНИХ ЗАВУЛКАХ КРАКОВА

Мотто:

το επίπεδο όπου θέλει

spiritus flat, ubi volet

duch wieje, gdzie chce

Дух віє, де хоче

Краків, як і Львів, є своєрідним полюсом Галичини. Колишня столиця Королівства Польського, давній конкурент Львова у справах галицьких, Краків сьогодні сформувався як один з безсумнівних центрів європейської культури, демонструючи важливість східно-європейського вкладу до її світової спадщини. Будучи вузловим, метрополітальним центром, генеруючи довкола себе ділову активність та притягаючи силою своєї духовної культури багатомільйонні потоки туристів, Краків водночас стоїть на межі давніх культур, впливів, є містом на межі часу і простору у найглибших і найширших їх вимірах.

Як широко розлягається прикордоння? Це запитання задають собі усі, хто подорожує не лише фізично, у просторі, а також і в переносному сенсі, у часі, в історії, літературі і, особливо, у мистецтві. Чи завжди мандрівник зі Сходу отримує в подарунок від Заходу одну чи дві години різниці поясу часу? Що зробить з цими годинами? Скільки захоплень або зневіри можна дістати за ці 7200 секунд? А що Захід отримає навзаєм від тих, хто прийшов зі Сходу з мирними намірами? Чого, крім співучого акценту і ніжної мелодії мови, неймовірних сили і звучання візантійського співу, тонкого почуття гумору і дотепних, повних інтелегентної іронії ашкеназійських жартів і радості хасидського танцю, відблиску золота в світлі свічок і глибин кольору ікон, а також просякнутої поезією літератури і самих строф, можна ще очікувати в світлі променів

сонця, яке вітає новий день? А ще запаху диму від ватр ромів, звуків скрипок і гітари, шелесту завированих у танці суконь і ритму тамбурино, що вистукують спритні пальці танцівниць. Єжи Новосельський¹ писав, що прикордоння є там, де люди вирости в полікультурному середовищі, розмовляючи декількома мовами з дитинства, і сягає так далеко, як поширюється мистецтво, створене цими людьми. У цьому контексті Галичина, як містична країна прикордоння, дозволяє за одним словом-виразом впізнати когось, хто виріс у ній, в якому закутку світу не довелось би зустріти його.

Що архітектор зі Сходу шукає, бачить і знаходить у Кракові? Шукає незвичних для себе вражень, нової архітектури, нових реставрованих об'єктів, водночас недоторканної субстанції старого, давніх спогадів, хоче знайти щось, що ідентифікує з містом, місцем, простором, соціумом, середовищем. Подорож – це динаміка, яка врівноважується позитивними враженнями від побаченого і відчутого. Напруга несподіванок і рівновага очікуваного створюють той неповторний образ нового місця, яке може запам'ятатися надовго.

Краків дуже подібний на Львів. Тут є ріка, але нема високого замку і горбистого крайобrazу. Деякі місця старого міста дуже нагадують Львів, але також і Відень, Грац, Прагу – словом, Галичина-Галіція. Львів метафізичністю своїх просторів порівнюють з Парижем, ніжно називаючи його маленьким. Як відомо, метафізика не має кількісних вимірів, тому порівняння мале і велике тут не суттєве, а сутнісне, яке відображає ідентичність матерій духу, який виткав ці міста. Властиво, мандрівник нічого і не шукає, просто бродить вулицями, плентається плянтами, зазирає у вітрини, відчинені брами, здогадується, а що там, за зачиненими брамами, а їх стає все більше, зачинених брам: у такий спосіб місто береже свою приватність, стає менш доступним, замикається у собі. Бачить сірий камінь старих будинків, місцями відчищений і «попсутий» свіжим гідрофобом бездоганих реставрацій. А ще безліч фахових і буденних деталей, які укладаються у картину, образ міста – фрагментарний, бо швидкий, неглибокий, бо короткий час на вживання у світі місця. Знаходить несподівані речі, нові будинки, що з'явилися у старій тканині, збільшення автівок на хідниках та на платних паркінгах, через які витісняється малий бізнес дрібних крамниць і офісів, бо не може оплатити паркувальні місця. Присмак глобалізації і зневіри поруч.

Як тільки позбудемося заздрості і нетерпимості (а ми всі, на жаль, інфіковані ними), то власне у відмінностях побачимо красу світу. Про-

¹ Czerni K. Nietoperz w świątyni. Biografia Jerzego Nowosielskiego. Wydawnictwo Znak, Kraków, 2011.

гулюючись Краковом, Львовом чи Віднем, Будапештом чи Старим Сончем, Дрогобичем, Грацом чи Егером, насправді будемо ходити старою імперією, якої уже більше нема, але у серцях людей триває її міф, як і міф Галичини, сліди якого проглядають з усіх куточків цієї землі у розмаїтті проявів мистецтва. Найнаглядніше – в архітектурі, яка, будучи кам'яною чи дерев'яною, має здатність з покоління до покоління переносити форми, які доторкаються до міфу. Погляньмо на архітектуру так, як дивимося на ікони. «Справжній митець показує душу, а не тіло»², тому якщо мета художника – виразити через матеріальну форму дух, то чому не спробувати відшукати цей духовний першопочаток, почерпнутий з візантійської традиції, у безпосередньому оточенні, особливо у просторі міфічної Галичини-Галіції. Цей правиток початку існує, доки жива Галичина, тепер вже як містична сфера.

Грецька естетика, з якої Псевдо-Діонісій зробив висновок, що «краса є з абсолюту, в абсолюті і прямує до нього»³, демонструє, що краса гармонії і світла лежить в основі європейської системи розуміння естетики і мистецтва. Чи міф Галичини не складає також частки культури Європи? Європа там, де є християнство: у Києві, Харкові, Одесі... Схід, а точніше його дух, проявляється в концертах і кабаре Кракова, неймовірній поезії пісень Альоші Авдєєва⁴. За Одесою, з якої він переїхав до Кракова, спрямована ностальгія кожної пісні Авдєєва, незалежно від мови її звучання: на їдиш або російською, польською чи українською.

Схід у Кракові – очима мандрівного латинника.

Часом люди Сходу, прогулюючись Краковом, можуть цілком здивувати когось, хто навіть багато років проживає у місті. Цікаво, що вони не обов'язково шукають чакри Вавелю⁵, а власне місць, які випромінюють духовну енергію. Прийшовши до Вавелю (де, як вважають німецькі вчені, міститься центр Європи), знаходять в каплиці Св. Хреста русинські настінні фрески⁶, та ще й з 1470 року, описані при тому грецьким алфаві-

² Adamska A. *Metafizyczny wymiar piękna w malarstwie Jerzego nowosielskiego* Universitas, Kraków, 2012, s. 54.

³ Tatarkiewicz W. *Historia estetyki*. T. II. Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa, 2009, s. 39.

⁴ Аwdiejew Alosza: «Piosenki, które śpiewam mieszczą w sobie niejako trzy elementy: cygańskość, rosyjskość i swingowanie. Są bardzo rytmiczne, improwizacyjne..., ... z powołania jestem błaznem i uważam, że jest to bardzo ważna profesja... Rozśmieszyć człowieka, to znaczy przywrócić go do życia». <http://aloszaawdiejew.pl/pl/dyskografia/najpiekniejsze-piosenki-rosyjskie>.

⁵ Świąch Z. *Czakram wawelski*. Wydawnictwo im. Warneńczyka, Kraków, 2000. <http://www.iluminaci.pl/2012/czakram-na-wawelu>

⁶ Różycka - Bryzek A. *Bizantyńsko-ruskie malowidła ściennie w kaplicy Świętokrzyskiej na Wawelu*, s. 175–293. <http://digi.ub.uni-heidelberg.de/diglit/sdw1968/0185>

Рис. 1. *А* – Вавель, ризаліт «Куряча ніжка»; *Б* – костел Св. Яна Хрестителя і Яна Євангеліста на вул. Св. Томаша; *В* – костел Св. Барбари на Маріяцькій площі

том. Але не це вражає: на питання однією зі слов'янських мов «Чи знаєте Ви, яке місце в цьому місті є найбільш намолене?» кожен краків'янин відповість, що це катедра на Вавелю, і зі здивуванням несподівано довідається від людини зі Сходу, що це костел Св. Барбари – католицький храм практично без ікон, але де відчуття подібні, як у Києво-Печерській лаврі! (рис. 1).

Краків якраз є центром прикордоння, власне культурного. Тут, як скрізь у Галичині-Галіції, найбільше східна духовність проявилася у формах архітектури, яка крім західної патини завжди включала елементи містицизму, таїни Сходу. Споглядаючи хасидську⁷ ренесансну синагогу Рему⁸, не знаходимо в її приземкуватій формі якогось спогаду про ту більш ранню на цьому місці дерев'яну синагогу, знищену пожежею у XVI столітті. У краківському Казимежі знайдемо багато форм, характерних для мурованої архітектури, що виводяться ще від дерев'яної, більш ранньої архітектури цих місць, яка не пережила бурхливих часів. У деяких формах дахів знаходимо відголоски наметових форм, які у прадавні часи в східних пустелях рятували від вітру і сонця. Зненацька біля Вавелю під розлогим каштаном можна зустріти відомого Збруцького ідола, знайденого у ріці Збруч на Хмельниччині, оригінал якого міститься у

⁷ <http://chasydzi.blogspot.com/>

⁸ <http://www.sztetl.org.pl/pl/article/krakow/11,synagogi-domy-modlitwy-i-inne/3729,synagoga-remu-ul-szeroka-40-/>

А

Б

В

Г

Рис. 2. А – макет середньовічного Кракова; Б, В – музей «Підземний ринок»; Г – Збруцький Світовид, парк Краківський

Краківському історичному музеї, а копія виставлена також і у Києві на осі між Софійським і Михайлівським Золотоверхим соборами. Цей непомітний об'єднуючий дохристиянський знак однаково важливий і для польського, і для українського народів (рис. 2).

Взаємопроникнення форм і трансформації функцій нерідко несподівано вражають, як у випадку православної церкви Успіння Богородиці, що на вул. Шпитальній, яка міститься у кам'яниці XIV століття, що у 1922 році перетворена на синагогу Агават Раїм (з гебр. – «любов ближнього»), а в 1940 році – вже на православну церкву. Місце особливе,

яке вирізняє лише невелика цибуляста баня на фасаді, проте всередині церква має один з найцікавіших розписів Є. Новосельського⁹ – митця, богослова, який не лише поєднував католицизм, православ'я, греко-католицизм у мистецтві, а й був автором багатьох глибоких богословських праць (рис. 3, *В, Г*). На вул. Канонічій, що біжить до Вавелю із середмістя, міститься каплиця авторства Є. Новосельського з неповторною атмосферою таємниці, що проступає з ікон та загальної колористики і вистрою (рис. 3, *А, Б*).

Прекрасна червоно-золота ікона Св. Миколая у вівтарі костелу Св. Миколая єднає місцем долі різних людей з Галичини: батьків Є. Новосельського, які тут у 1908 році брали католицький шлюб, і... за два роки шлюб тут брав Ф. Держинський (рис. 3, *Е*). Таким чином, австрійсько-українсько-польські долі об'єднують Краків як галицьке місто духовного прикордоння. Не можна забути і вірмен, які внесли значний вклад у розвиток польської культури. Це на пам'ять про свою трагічну долю, про жертви, понесені вірменським народом, зведений хачкар¹⁰ – хрестовий камінь вірмен (рис. 3, *Д*). Вірмени прибували до Кракова в основному зі Львова – міста, у якому до Другої світової війни, після Єрусалиму, існували три архієпископства¹¹, а тепер є два кардинали. Львівська вірменська катедра – один з найцікавіших архітектурних об'єктів, ховає у своїх надрах дуже красиві фрески, відновлені в 2015 році за фінансової підтримки Міністерства культури Польщі.

Казимеж – старе місто біля середньовічного Кракова, тепер одна з найколеритніших дільниць старого міста, де колись віддавна жило багато євреїв, після яких лишився цікавий сплав іудейської і християнської культур. Павутина вуличок і завулків Казимежа відтворює понад півтисячолітню історію формування простору, а забудова місцями нагадує середньовічне містечко. Безліч дрібних деталей – брам, дверей, вікон, решіток, водяних pomp, огорож, парканів, бруку, хідників, архітектурних деталей, гзимсів, пілястр, колон, портиків і порталів, маскаронів і фігур, цвинтарної огорожі та стовбурів живих і померлих дерев, вазонів на вікнах і бур'янів з парканних щілин, а ще де-не-де псів і котів, які мирно уживаються з юрбами туристів з усього світу, які розглядають цей розлогий музей, експонати якого все ще живуть своїм справжнім життям, даючи відчуття своїми запахами, звуками, зблисками світла увечері, місячного і сонячного саява, створюючи невловимий колорит місця і говорячи, що наступного твого візиту сюди все буде зовсім інше – і

⁹ <http://dnidziedzictwa.pl/cerkiew-prawoslawna-pw-zasniecia-nmp-w-krakowie/>

¹⁰ <http://aordycz-krakow.blogspot.com/2014/01/chaczkar-ormianska-pyta-wotywna.html>

¹¹ <http://www.lwow.com.pl/orm.html>

Рис. 3. *А* – греко-католицька каплиця на вул. Канонічій, автор Є. Новосельський; *Б* – вигляд з вул. Канонічої на Вавель; *В* – іконостас православної церкви Успіння Богородиці на вул. Шпитальній, автор Є. Новосельський; *Г* – кам'яниця з православною церквою Успіння Богородиці на вул. Шпитальній; *Д* – вірменський хачкар на вул. М. Коперніка; *Е* – костел Св. Миколая, вул. М. Коперніка; *Є* – мураль у Казимежі; *Ж* – залізничний віадук на вул. Любич, арх. Т. Таловський; *З* – дім «Під павуком» на вул. Кармелітській, арх. Т. Таловський

А

Б

В

Г

Рис. 4. А – площа Героїв Гетто у Казимежі, автор Левицький-Латак; Б – кам'яниця на вул. Юзефа, 42, у Казимежі; В – перехід з вул. Кутик до вул. Липової до музею Емалія Фабрика Шиндлера, арх. М. Бака; Г – цвинтарний мур і кам'яниця на вул. Медовій у Казимежі

люди, і сонце, і місяць, і безліч деталей, не усі з яких переживуть жорна невблаганного часу... (рис. 4).

Місцями своїм гамором вечірніх кнайп, безлюдям подвір'ячок, кривими водотоками, каменем, який складає основну масу матерії простору, Казимеж подібний на Монмартр. Відремонтовані сходи внутрішніх галерей дворів, припнуті велосипеди, рослини, що лізуть по мурах, невеликий продуктовий базар, що пропонує місцеву продукцію, створюють конгломерат відчуттів старого і нового міста, попри свою строка-тість надаючи відчуття затишку, притульності, задбаності простору. Легка колоритна музика єврейських мотивів, що лунає з двориків, манить слух цікавого перехожого, проводить його стежками світу, що називається Казимеж. Мимоволі всідаєшся на лавку біля криниці, спостерігаєш за майже природним бігом тутешнього життя, яке все ж більше при-

пасоване до потреб туристів, а не зниклих автохтонів, оскільки їх уже нема, а нові поселенці – здебільшого нащадки усякої міської бідноти, що зайняла помешкання після єврейської воєнної заглади. Хоча тепер Казимеж стає модним, і сюди перетікає усякий мистецький андеграунд та авангард, творячи симбіоз нової культури постмодерності. Зненацька можна відчувати, що стаєш об'єктом інтересу туристів, які щойно викотилися з невеликого буса і швидко роблять фотографії, включаючи тебе до міського пейзажу цього місця (рис. 5).

Зовсім легко сьогодні стати автохтоном будь-якого місця, бо місця уже втратили свою автохтонність завдяки плинності туристів і бажанню місцевих не жити на туристичних шляхах. У муралях (зовнішніх настінних розписах на будинках) можна побачити і християнські, й іудейські теми (див. рис. 3, Є).

Можна, звичайно, говорити про тонкощі взаємовпливів архітектурних форм з іншими, але тільки проявлення їх у контексті історичних змін на тлі долі людей, які творили архітектуру, вільно оперуючи усім багатством доступних рішень, дозволяє якнайповніше зрозуміти, яким чином ідеї трансформуються в матеріальній реальності. Саме тому варто вирушити дорогою творів Теодора Таловського, що досить легко здійснити, оскільки найближчим біля залізничного вокзалу є віадук над вул. Любич. Наступні – дім на вул. Кармелітській і кілька кам'яниць на вул. Реторика (будинки №№ 1, 3, 7, 9, 15). Архітектор, прозваний Північним Гауді, дотепер дивує цікавою артикуляцією фасадів і майстерною деталлю. Кожна з його кам'яниць – коротка історія, присвячена то ослові, то павуку, то жабі чи якомусь іншому створінню, зазвичай уміщеному на фасаді під гаслом, як, наприклад, *festina lente* («поспішай повільно») (див. рис. 3, Ж, З).

Задаючи питання: чи сьогодні існує подібний спосіб трактування поверхні та форми в архітектурі, треба вказати на творчість архітектора Станіслава Немчика. Лише один його твір міститься у Кракові – костел Божого Милосердя на Офіцерській дільниці, проте саме він вартий якнайбільшої уваги не тільки через архітектурну форму, використання матеріалу та деталей, інтер'єру, але також і майстерність автора у здатності «розговорити» камінь – і не зчуєшся, як уже стоїш, заслуханий цією німою поезією, що артикульована не менше, ніж поетичне слово (рис. 6, А, Б, В).

Архітектура міжвоєнного періоду (1920–1939 рр.) виділяється кількома значними творами архітектора Шишко-Богуша (професора Львівської політехніки у 1920-х рр.): монументальний будинок Польської каси опіки на вул. Вельополє, дім тов-ва «Фенікс» на вул. Св. Яна, колишня

А

Б

В

Г

Рис. 5. А – вид на Стару синагогу на вул. Широкий у Казимежі; Б – Музей міської інженерії на вул. Св. Вавжинця; В – торгова галерея «Казимеж» на вул. Підгірській, арх. В. Гілевіч; Г – Економічний університет на вул. А. Любомирського, арх. Р. Леглер

гімназія отців Паулінів на вул. Паулінській, які зберегли вистрій і деталі архітектури.

Хто знає, може Дух, який «віє, де хоче», полюбив Галичину, в найдивовижніший спосіб вписуючи її у долі великих цього світу¹²? Греко-католицька церква не має у Кракові чудових будівель, але, будучи у пласті духовної спадщини, зачаровує красою літургії тих, хто розуміє силу традиції, відшукуючи її на вул. Вісьній або в каплицях Лагевників, де можна знайти милосердя¹³, а поруч у цілком сучасних бетонних формах¹⁴, запропонованих архітектором В. Ценцкевичем¹⁵, також золотий блиск ікони (рис. 6, Е, Є).

Ідучи трохи далі на південь, знаходимо простір і архітектурні форми прикордоння Сходу і Заходу, згадки про Константинополь і Рим – власне, в Галичині в еклектичному поєднанні золотого блиску мозаїк постає духовний простір. У ньому спостережливий глядач знайде дуже багато: не лише розмах Риму, вертикальний злет до світла, аскезу Афону, рафіновану майстерність мозаїк Болгарії, точність іконопису, потужний спів богослужінь, але також і звичайних людей, що приходять сюди, розмірковуючи над марнотою світу.

Навколо обох костелів – В. Ценцкевича і духовного центру Яна Павла II з грецько-візантійськими мозаїками – простягаються з одного боку зелень, з іншого – бетонні будинки, в яких звичайні люди цього колись королівського міста змагаються так само, як і жителі Києва, з опором матерії свого міста. Краків є не тільки прекрасний, але схований глибоко під землею, ще не відкритий до кінця передлокаційний град, не лише королівський Вавель з його катедрою, найрізноманітнішими храмами чи не усіх віровизнань, але також і місто, в якому існують звичайні будинки, деякі прекрасні формами і пропорціями, деякі бридкі. Сучасне місто не має таких захоплюючих пам'яток минулого, як Вавельський замок¹⁶ або знайдені і виставлені в музеї підземного Кракова залишки середньовічних крамниць¹⁷ (див. рис. 2, Б, В), але бореться з типовими труднощами повсякденного життя великого міста: заторами на дорогах, що ведуть до міста, перевантаженими вулицями міста, відсутністю південної вітки кільцевої дороги і тисячею інших технічних та інфраструктурних проблем.

¹² <http://www.grekokatolicy.pl/aktualnosci/papiez-polak-i-jego-domniemane-zydowsko-ukrainskie-korzenie.html>

¹³ <https://www.faustyna.pl/zmbm/ru/>

¹⁴ <http://culture.pl/pl/artykul/najpiekniejsze-koscioly-w-polsce#second-menu-14>

¹⁵ <https://www.faustyna.pl/zmbm/krakow/bazylika-2/>

¹⁶ <http://wawel.krakow.pl/en/index.php?op=40>

¹⁷ <http://www.mhk.pl/exhibitions/6>

А

Б

В

Г

Д

Е

Є

Рис. 6. А – костел Божого Милосердя на Офіцерській дільниці на вул. Бродовіча, 5, арх. С. Нємчик; Б – фігура Богородиці на маленькому ринку у комплексі костелу Божого Милосердя; В – внутрішній простір комплексу костелу Божого Милосердя, арх. С. Нємчик; Г – семінарія о. Воскресінців на вул. о. С. Павліцького, арх. Д. Козловські; Д – костел о. Воскресінців на вул. о. С. Павліцького, арх. Д. Козловські; Е – санктурій Божого Милосердя на вул. Сестри Фаустини, арх. В. Ценцкевич; Є – вітвар костелу Божого Милосердя на вул. Сестри Фаустини, арх. В. Ценцкевич

А

Б

В

Г

Д

Е

Рис. 7. А – галерея МОСАК на вул. Липовій, арх. С. Нарді; Б – фонтан на пл. Щепанській, арх. С. Доуса; В – мураль на вул. Мостовій; Г – замки на мосту закоханих – кладці отця Бернатка, арх. А. Гетгер; Д – павільйон Виспянського на пл. Усіх Святих, арх. К. Інгарден; Е – Центр мистецтва Малопольщі на вул. Райській, арх. К. Інгарден

Спортивних уболівальників можна запросити до двох міських стадіонів, з яких принаймні один має цікаві вирішення як форми¹⁸, так і функції. Слід побачити найбільший у Польщі й один з найсучасніших у світі критих спортивно-розважальних об'єктів – Таурон Арену¹⁹, яка вміщає більше 22 000 глядачів. Тих, хто прагне контакту з мистецтвом, натомість можна запросити до сучасних авангардних об'єктів культури, як, наприклад, збуджуюча дух Галичини-Галіції Крікотекa²⁰ чи

¹⁸ <http://www.wisla.krakow.pl/pl/stadion/informacje>

¹⁹ <http://www.tauronarenakrakow.pl/o-nas/>

²⁰ <http://www.cricoteka.pl/en/main.php?d=tkantor&kat=33&id=16>

А

Б

В

Г

Рис. 8. А – костел Божої Матері Королеви Польщі на вул. Захисників Хреста у Бенчицях, арх. В. Петшик; Б – Музей польської авіації у Кракові, арх. Ю. Писаль, П. Руге, Б. Кисілевські; В – Котлярський міст, арх. В. Гавловський; Г – кладка отця Бернатка, арх. А. Геттер

МОСАК²¹ (рис. 7, А), до постмодерністської Ягеллонської бібліотеки, сучасного кампусу Ягеллонського університету або мінімалістичного польського музею польської авіації²² (рис. 8, Б).

Але коли все це виявляється нецікавим, то ви завжди можете піти в кінотеатр «Київ» – яскравий приклад архітектури 1967 року. Після фільму, ідучи на схід, дійдемо до Дембіцького мосту, звідки, дивлячись на вигин Вісли і Вавель, можемо рушити до центру японської культури Manggha²³ авторства Арати Ісодзакі, а поруч бачимо мінімалістичний будинок Галереї Європа – Близький Схід. Триста метрів далі розташований комплекс ICE²⁴, найновіший конгресовий об'єкт Кракова, який, на щастя, приховав відносно невдалий будинок готелю з агресивним фасадом, що дисгармонував з оточенням. Справжні поціновувачі

²¹ <https://en.mocak.pl/the-building>

²² http://www.muzeumlotnictwa.pl/gmach_muzeum/galeria.php

²³ <http://manggha.pl/en/>

²⁴ <http://www.icekrakow.pl/zobacz-ice/wirtualna-wycieczka>

Рис. 9. *А* – кав'ярня «Камельот» на вул. Св. Томаша; *Б* – продавець картин на вул. Піярській біля Флоріанської вежі; *В* – завулок Св. Томаша; *Г* – готичний портал у завулку Св. Томаша; *Д* – фонтан на Плянтах біля вул. Францисканська, проект К. Кобро

постмодернізму повинні прийти до монастиря Воскресіння, розроблено-го Д. Козловським²⁵, одностильного комплексу, що постав у 1984–1992 роках (див. рис. 6, *Г*, *Д*).

Краків, будучи духовною столицею Польщі, дозволяє кожному знайти свій власний шлях у намаганні пізнати його архітектуру і мистецтво. Також і тим, хто цінує архітектуру соцреалізму. Нова Гута є одним з небагатьох реалізованих і добре збережених зразків стилю, урбаністичний уклад якої, на щастя, не був спотворений, і композиція, яка надихалася Версалем чи Санкт-Петербургом, не затерлася. Збудований тут у 1970-х роках новий костел став символом відродження нової Польщі (рис. 8, *А*). Нова Гута поступово перетворюється на дуже цікаву ділянку Крако-

²⁵ <http://www.dariuszkozowski.arch.pk.edu.pl/index2.htm>

ва, особливо для молоді, на противагу новим замкнутим дорогим кварталам, має розвинуту соціальну інфраструктуру, якої зазвичай бракує у кварталах, збудованих у 2010–2015 роках, які позбавлені навіть місць паркування. До Нової Гути переносяться авангардні театри, галереї мистецтв і музичні клуби, перетворюючи її на новий осередок культурного життя і динаміки думки (рис. 9).

Краків – це лише вступ до пізнання культури Малопольщі – регіону, особливо багатого на пам'ятки і прекрасні ландшафти. Побачити їх тепер відносно легко – практично скрізь можна знайти недорогі готелі чи пансіонати. Дух Галичини-Галіції надалі здійснюється над полями, горами і луками.